

KAKVO JE STANJE POPULACIJA JELENSKE DIVLJAČI U SRBIJI I KOJE

SU MOGUĆNOSTI I MERE ZA PREVAZILAŽENJE PROBLEMA (I DEO)

Jelen (*Cervus elaphus* L.) je autohtona vrsta krupne divljači u Srbiji, što znači da je prirodno rasprostranjena i od davnina prisutna na našim prostorima. Posmatrano sa biološkog i ekonomskog aspekta, opravdano se svrstava među naše vrednije vrste krupne divljači, zajedno sa srnom, divljom svinjom i divokozom.

Lovišta i populacije jelenske divljači u Srbiji su neprocenljiv prirodni resurs i značajan privredni, turistički, lovni i sportsko-rekreativni potencijal. Imajući to u vidu, odavno postoji potreba za uporednim analizama, sopstvenim (izvornim) naučnim saznanjima i primenjenim istraživanjima namenjenim najvećim korisnicima lovišta (pre svega javnim preduzećima, ali i lovačkim udruženjima), prvenstveno u pogledu racionalnog korišćenja i unapređenja gazdovanja populacijama jelenske divljači u slobodnoj prirodi, tačnije izvan ograđenih lovišta ili ograđenih delova lovišta

"Nepoželjni" u poljoprivredi i šumarstvu

izjavio je prof. dr Dragan Gačić sa Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Nepovoljna situacija

Prema rečima našeg lovnog stručnjaka, trenutna opšta ocena stanja jelenske divljači u Srbiji je nepovoljna i traje već duži niz godina, od perioda kada su mnogobrojne prirodne populacije proređene ili istrebljene. Drugim rečima, brojnost populacija jelenske divljači u Sr-

biji drastično je opala u poslednjoj deceniji prošlog veka. I pored toga što je potpuna zabrana lova bila uvedena na većem prostoru staništa (Naredba iz 1840, Uredba o lovu iz 1853, Zakon o lovu iz 1898), jelenska divljač nije očuvana južno od Save i Dunava, s obzirom na to da nisu bile preduzete i druge adekvatne mere za uklanjanje (ili redukciju na zadovoljavajući nivo) glavnih uzroka istrebljenja jelenske divljači.

Iako je jelenska divljač najcenjenija vrsta krupne divljači na tlu evropskog kontinenta, u većem delu centralne Srbije uglavnom je neopravdano smatraju "nepoželjnom" vrstom. Veliki problem predstavlja šteta

koju može da pričinjava u poljoprivredi i šumarstvu, zbog čega lokalno stanovništvo, ali i poljoprivredna i šumarska struka, maju negativan odnos prema jelenskoj divljači. Za razliku od razvijenih evropskih zemalja, kod nas nezakonit lov predstavlja najveću opasnost po jelensku divljač, koja je atraktivna kako zbog trofeja odraslih muških jedinki, tako i zbog kvalitetnog mesa - ističe profesor Gačić.

Projekat SRBREDDEER

Polazeći od potrebe da se unapredi trenutno veoma loše stanje jelenske divljači na teritoriji centralne Srbije, u oktobru 2016. godine, pokrenut je višegodi-

trodukciju (naseljavanje) i mera za unapređenje procesa reintrodukcije - I faza" (akronim projekta je SRBREDDEER), u kome Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu učestvuje sa mnogobrojnim istraživačima i partnerima iz zemlje i inostranstva, na čelu sa rukovodiocem prof. dr Draganom Gačićem.

Opšti cilj projekta je unapređenje sadašnjeg pristupa planiranju i organizaciji gazdovanja šumama i lovištima u Srbiji, sa naglaskom na populacije jelenske divljači i njihova staništa.

U okviru projekta pokrenuta su kompleksna proučavanja koja bi trebalo da daju odgovore na mnogobrojna pitanja i predlože adekvatne mere zaštite i racionalnog korišćenja jelenske divljači. Očuvanje i unapređenje populacija ove vrste jedna je od osnovnih pretpostavki daljeg razvoja lovstva u našoj zemlji. Imajući to u vidu, rezultati projekta trebalo bi da čine okosnicu buduće Strategije razvoja lovstva u Srbiji, ali i drugih strateških i planskih dokumenata kojima se uređuje održivo korišćenje obnovljivih prirodnih resursa i očuvanje ukupne biološke raznovrsnosti. Projekat SRBREDDEER je samo početak kompleksnog i dugotrajnog monitoringa novonastalih populacija jelenske divljači u Srbiji, što bi trebalo da obezbedi nova naučna saznanja i važne podatke u pogledu dinamike brojnosti, prostornog rasporeda, ritma aktivnosti, ishrane i reagovanja jelenske divljači na antropogeni uticaj, predatore i klimatske ekstreme, i u vezi uticaja jelenske divljači na druge elemente ekosistema - ističe dr Gačić.

Milan Ostojić
Foto: Predrag Kostin

Stručno-naučna tribina

U organizaciji Lovачkog saveza Centralne Srbije, u okviru tradicionalnog Devetog međunarodnog sajma lova, ribolova, lovnog turizma i nautike "Kraguj M", održanog od 25. do 28. maja u Kragujevcu, održana je i stručno-naučna tribina "Jelenska divljač u Srbiji - stanje i mogućnosti". Tribini je prisustvovalo oko 40 učesnika (lovnih radnika) i prezentovani su dosadašnji rezultati istraživanja u okviru naučnog projekta SRBREDDEER, koji finansira Uprava za šume pri Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine (sredstva iz Budžetskog fonda za razvoj lovstva), a podržavaju ga mnogobrojne kompanije i institucije, između ostalih i LS Srbije, LS Centralne Srbije, Geografski institut "Jovan Cvijić", SANU i Šumarska škola Kraljevo. Predavanje sa temom "Sadašnje stanje jelenske divljači u Srbiji, sa naglaskom na nova staništa za reintrodukciju (naseljavanje)" održao je prof. dr Dragan Gačić sa Šumarskog fakulteta u Beogradu, dok je mr Dragomir Grujović održao predavanje s temom "Novi sistem praćenja prostorne distribucije i ulova jelenske divljači u Srbiji". Predavanja su izazvala veliko interesovanje, a potom je usledila diskusija o mogućnostima i značaju reintrodukcije (naseljavanja) jelenske divljači na nova šumska staništa u zapadnoj Srbiji. Učesnicima je podeljena brošura o jelenskoj divljači, dok su posetiocima sajma podeljeni flajeri koji promovišu pomenuti projekat i aktivnosti na zaštiti jelenske divljači na teritoriji centralne Srbije.

Lovni stručnjak
prof. dr Dragan
Gačić